

Wstęp	5
Wstęp pierwsza	
PODSTAWY SOCJOLOGII I EKONOMII	7
I. ELEMENTY FILOZOFII SPOŁECZNEJ	7
Nauki społeczne i ich stosunek do innych nauk	9
Przedmiot nauk społecznych 9. Podział nauk społecznych 9. Teoretyczne i praktyczne nauki społeczne (teorie i polityki) 10. Stosunek nauk społecznych do innych nauk 11.	
II. Prawa przyrodnicze, ekonomiczne, socjologiczne i moralne	13
Prawo naturalne i odwieczne prawo Boże 13. Prawa przyrodnicze 13. Prawa społeczne 13. Prawa przyrodnicze a prawa społeczne 14. Prawa socjologiczne i ekonomiczne 15. Prawa moralne 15. Prawa naukowe 16.	
III. Społeczna natura człowieka a natura zjawisk społecznych	17
Społeczna natura człowieka 17. Potrzeba życia społecznego 18. Mowa cechą społecznej natury człowieka 18. Społeczne powołanie 18. Życie społeczne warunkiem doskonałości osobowej 19. Natura życia społecznego 19. Społeczności naturalne 20. Społeczności sztuczne 20. Dobro społeczne 20. Uspołecznienie 21. Solidarność 21.	
IV. Tomistyczna koncepcja społeczeństwa	21
Rodzaje zbiorowości 21. Dobro osobowe i społeczne 22. Cel życia społecznego 23. Cechy życia społecznego 24. Organiczność 24. Hierarchiczność 24. Władza społeczna 25. Zawód 25.	
V. SOCJOLOGIA	27
Przedmiot i metoda badań socjologicznych	27
Definicja socjologii 27. Zadania socjologii 28. Metoda socjologii 28. Statyka i dynamika 29. Indukcja i dedukcja 29. Monografia i ankieta 29. Statystyka 30. Prawa socjologiczne 30. Podział socjologii 30. Polityka społeczna 31.	
VI. Historia socjologii	32
Geneza socjologii 32. Comte 32. Spencer 33. Następcy Comte'a 34. Le Play 34. Pareto 34. Szkoła niemiecka 35. Szkoła amerykańska 35. Socjologia polska 36.	
VII. Podstawowe pojęcia socjologiczne	36
Styczności społeczne 37. Czynności społeczne 37. Współdziałanie 38. Przystosowanie 38. Naśladowanie 39. Walka 39. Przeciwwstawienie 39. Współzawodnictwo 39. Procesy społeczne 40. Stosunki społeczne 40.	
VIII. Grupa społeczna, jej istota i rodzaje	41
Cechy grupy społecznej 41. Więzy społeczne 42. Wspólnota 42. Społeczność 42. Dobro wspólne i wolność 43. Społeczność państwowa 43. Rodzina 43. Przedsiębiorstwo 44. Wspólnota losu i wspólnota celu 44. Systematyka grup społecznych 44.	
IX. Czynniki oddziałujące na życie społeczne	46
Środowisko społeczne 47. Kultura społeczna 48. Kultura skutkiem działalności społecznej 49. Kultura środkiem oddziaływania społecznego 49. Znaki kultury 49. Wola kultury 50.	
X. Rodzina jako grupa społeczna	51
Mikrosocjologia 51. Rola społeczna rodziny 52. Rodzina mała i wielka 52. Wspólnota krwi i losu 53. Stosunki rodzinne 53. Rodzina a inne społeczności 54.	

VII. Grupy społeczno-gospodarcze	55
Grupy naturalne i sztuczne 55. Grupy społeczno-gospodarcze 56. Zawód 56. Klasa 57. Warstwy społeczne 59. Grupy regionalne 59. Wspólnoty zorganizowane 59.	
VIII. Naród i państwo. Władza państwowa a ustrój państwa	60
Naród 60. Więź narodowa 61. Kultura narodowa 61. Dzieje narodowe 61. Wspólnota narodowa a państwowa 61. Dążenia narodowe 62. Państwo 62. Cechy społeczności państwowej 62. Społeczność i władza 63. Ustrój państwa 64.	
IX. Społeczność międzynarodowa	65
Integracja międzynarodowa 65. Jedność polityczna i kulturalna 65. Stosunki międzynarodowe 66. Stosunki polityczne 66. Stosunki kulturalne 67. Stosunki gospodarcze 67. Środki nacisku politycznego 67. Społeczność międzynarodowa 68. Instytucje międzynarodowe 69. Zasady międzynarodowe 69. Autorytet międzynarodowy 69. Dobro międzynarodowe 69.	
C. EKONOMIA	71
I. Przedmiot i metoda ekonomii	71
Definicja ekonomii 71. Potrzeby gospodarcze, dobra gospodarcze 71. Działalność gospodarcza 73. Usługi gospodarcze 74. Podział nauk ekonomicznych 74. Metody ekonomiczne 74. Polityka ekonomiczna 75. Historia ekonomii 75.	
II. Historia ekonomii	76
Merkantylizm 76. Fizjokratyzm 76. Szkoła liberalna 77. Szkoła narodowa 78. Socjalizm 79. Szkoła matematyczna 79. Szkoła psychologiczna 79. Szkoła neoklasyczna 79. Keynes 80. Ekonomika polska 80.	
III. Potrzeby jednostkowe i społeczne. Gospodarstwo jednostkowe i społeczne. Dochód jednostkowy i społeczny	81
Potrzeby gospodarcze 81. Usługi gospodarcze 81. Potrzeby społeczne 81. Prawa rządzące potrzebami 81. Zaspokojenie potrzeb 82. Zasada gospodarności 83. Produkcja i konsumpcja 83. Wymiana 83. Pieniądz 84. Produkt społeczny 84. Dochód społeczny 84. Majątek społeczny 84. Kapitał społeczny 84. Bilans płatniczy 85. Konsumpcja i inwestycje 85. Polityka gospodarcza państwa 86.	
IV. Produkcja i jej czynniki	86
Definicja produkcji 86. Usługi gospodarcze 87. Wydajność i produktywność 87. Przychód z produkcji i zysk z kapitału 87. Czynniki produkcji 88. Ziemia 88. Praca 88. Kapitał 89. Niekomplementarność czynników produkcji 90. Prawa produkcji 90. Rozwój produkcji 91.	
V. Wymiana i pieniądz	91
Wymiana 91. Przedmioty wymiany 92. Pieniądz środkiem wymiany 92. Cel wymiany 92. Rynek wymiany 93. Wolna konkurencja 93. Cena 93. Popyt 93. Podaż 94. Monopol 94. Koncerny i kartele 94. Monopol dwustronny 94. Wymiana więzią społeczną 95. Funkcje pieniądza 95. Podaż i popyt na pieniądz 95. Wartość pieniądza 96. Kredyt 96. Pośrednictwo wymiany 96. Banki 96.	
VI. Podział dochodu społecznego i konsumpcja	97
Wymiana a dochód społeczny 97. Mechanizm podziału dochodu społecznego 98. Czynniki ekonomiczne podziału 98. Czynniki pozaekonomiczne podziału 99. Renta gruntowa 100. Płaca 100. Zysk z kapitału 101. Dochód z ziemi, pracy i kapitału a rozdział dochodu społecznego 101.	
VII. Rozwój gospodarczy, cele gospodarstwa społecznego i system polityki ekonomicznej	102
Rozwój gospodarczy 102. Koniunktura gospodarcza 103. Teoria wzrostu gospodarczego 104. Cel rozwoju gospodarczego 104. Samodzielność gospodarcza 105. Po-	

lityka ekonomiczna 106. Systemy polityki gospodarczej 106. Gospodarka planowa 107.

WSPÓŁCZESNE KIERUNKI SPOŁECZNO-GOSPODARCZE 108

Indywidualizm i liberalizm 108

Istota indywidualizmu 108. Rousseau 108. Umowa społeczna 108. Liberalizm i socjalizm 110. Teorie liberalizmu 110. Szkoła liberalna angielska 110. Szkoła neoklasyczna 111. Błędy liberalizmu neoklasycznego 111. Skuteczność interwencji gospodarczej państwa 112. Neoliberalizm 112.

Kapitalizm 112

Geneza kapitalizmu 112. Istota kapitalizmu 113. Rewolucja przemysłowa 113. Czynniki rozwoju kapitalizmu 113. Cechy ustroju kapitalistycznego 114. Gospodarka pieniężno-kredytowa 115. Kapitalizm jednostkowy i zrzeszeniowy 116. Spółka akcyjna 116. Dochód bez pracy 117. Korzyści i błędy kapitalizmu 117.

I. Kolektywizm społeczny i socjalizm 118

Prymat zbiorowości 118. Komunizm 118. Komunizm pierwotny 119. Socjalizm 120. Rewolucja francuska 120. Socjalizm utopijny 120. Anarchizm 121. Socjalizm agrarny 121. Syndykalizm 121. Socjalizm fabiański 122.

II. Marksizm 123

Marks 123. Materializm 123. Dialektyka 123. Materializm dialektyczny 125. Materializm dziejowy 125. Dyktatura proletariatu 126. Teoria pracy 126. Praca wyzwoleniem z alienacji 127. Ucząłowienie przez pracę 127. Teoria wartości 127. Praca źródłem wartości 128. Nadwartość 129. Praca tworzy dochód społeczny 129. Teoria wyzysku 129. Nieprodukcyjność kapitału 130. Kapitał stały i zmienny 130. Rewolucja socjalna 131. Marksizm doktryną polityczną 132. Krytyka marksizmu 132. Engels 133. Lenin 133. Stalin 134. Rewizjonizm marksistowski 135.

Solidaryzm i personalizm społeczny 136

Solidaryzm społeczny 136. Personalizm społeczny 136. Personalizm spirytualistyczny 136. Personalizm naturalistyczny 137. Personalizm w socjologii 137. Personalizm w psychologii 137. Bourgeois 138. Gide 138. Spółdzielczość 139. Etapy rozwoju spółdzielczości 140.

III. Katolicki personalizm społeczny (solidaryzm chrześcijański) 141

Chrześcijański personalizm społeczny 141. Definicja osoby ludzkiej 141. Mounier 141. Maritain 141. Granat 142. Cechy osobowe 142. Indywidualność 142. Substancjalność 142. Cieleśność 143. Duchowość 143. Niepowtarzalność 143. Filozofia tomistyczna 143. Personalizm a uniwersalizm 143. Personalizm w filozofii świętego Tomasza z Akwinu 144. Osoba ludzka a społeczność 145. Priorytet osoby ludzkiej 146. Solidaryzm 146. Pesch 146. Nadrzędność doczesna dobra społecznego (wspólnego), pierwszeństwo moralne osoby ludzkiej 147. Podstawy teologiczne personalizmu 148. Rodzina wzorem społeczności 148. Miłość 148. Porządek społeczny 149. Personalizm w nauce Stolicy Apostolskiej 149. Pius XII 149. Jan XXIII 150. Paweł VI 150. Sobór Watykański II 150. Jan Paweł II 151. Cywilizacja personalistyczna 151. Charakter moralny i ontologiczny społeczności 151. Zasada pomocniczości 152. Społeczności wyższe i niższe 152. Postulaty solidaryzmu 153.

IV. Część druga
HISTORIA KATOLICKIEJ NAUKI SPOŁECZNEJ 155

A. ZAGADNIENIA WSTĘPNE 157

Przedmiot katolickiej nauki społecznej, jej metoda i stosunek do innych nauk 157
Katolicka nauka społeczna 157. Etyka przyrodzona i objawiona 157. Chrześcijań-

VII. Grupy społeczno-gospodarcze	55
Grupy naturalne i sztuczne 55. Grupy społeczno-gospodarcze 56. Zawód 56. Klasa 57. Warstwy społeczne 59. Grupy regionalne 59. Wspólnoty zorganizowane 59.	
VIII. Naród i państwo. Władza państwowa a ustrój państwa	60
Naród 60. Wieź narodowa 61. Kultura narodowa 61. Dzieje narodowe 61. Wspólnota narodowa a państwowa 61. Dążenia narodowe 62. Państwo 62. Cechy społeczności państwowej 62. Społeczność i władza 63. Ustrój państwa 64.	
IX. Społeczność międzynarodowa	65
Integracja międzynarodowa 65. Jedność polityczna i kulturalna 65. Stosunki międzynarodowe 66. Stosunki polityczne 66. Stosunki kulturalne 67. Stosunki gospodarcze 67. Środki nacisku politycznego 67. Społeczność międzynarodowa 68. Instytucje międzynarodowe 69. Zasady międzynarodowe 69. Autorytet międzynarodowy 69. Dobro międzynarodowe 69.	
C. EKONOMIA	71
I. Przedmiot i metoda ekonomii	71
Definicja ekonomii 71. Potrzeby gospodarcze, dobra gospodarcze 71. Działalność gospodarcza 73. Usługi gospodarcze 74. Podział nauk ekonomicznych 74. Metody ekonomiczne 74. Polityka ekonomiczna 75. Historia ekonomii 75.	
II. Historia ekonomii	76
Merkantylizm 76. Fizjokratyzm 76. Szkoła liberalna 77. Szkoła narodowa 78. Socjalizm 79. Szkoła matematyczna 79. Szkoła psychologiczna 79. Szkoła neoklasyczna 79. Keynes 80. Ekonomika polska 80.	
III. Potrzeby jednostkowe i społeczne. Gospodarstwo jednostkowe i społeczne. Dochód jednostkowy i społeczny	81
Potrzeby gospodarcze 81. Usługi gospodarcze 81. Potrzeby społeczne 81. Prawa rządzące potrzebami 81. Zaspokojenie potrzeb 82. Zasada gospodarności 83. Produkcja i konsumpcja 83. Wymiana 83. Pieniądz 84. Produkt społeczny 84. Dochód społeczny 84. Majątek społeczny 84. Kapitał społeczny 84. Bilans płatniczy 85. Konsumpcja i inwestycje 85. Polityka gospodarcza państwa 86.	
IV. Produkcja i jej czynniki	86
Definicja produkcji 86. Usługi gospodarcze 87. Wydajność i produktywność 87. Przychód z produkcji i zysk z kapitału 87. Czynniki produkcji 88. Ziemia 88. Praca 88. Kapitał 89. Niekomplementarność czynników produkcji 90. Prawa produkcji 90. Rozwój produkcji 91.	
V. Wymiana i pieniądz	91
Wymiana 91. Przedmioty wymiany 92. Pieniądz środkiem wymiany 92. Cel wymiany 92. Rynek wymiany 93. Wolna konkurencja 93. Cena 93. Popyt 93. Podaż 94. Monopol 94. Koncerny i kartele 94. Monopol dwustronny 94. Wymiana więzi społeczną 95. Funkcje pieniądza 95. Podaż i popyt na pieniądz 95. Wartość pieniądza 96. Kredyt 96. Pośrednictwo wymiany 96. Banki 96.	
VI. Podział dochodu społecznego i konsumpcja	97
Wymiana a dochód społeczny 97. Mechanizm podziału dochodu społecznego 98. Czynniki ekonomiczne podziału 98. Czynniki pozaekonomiczne podziału 99. Renta gruntowa 100. Płaca 100. Zysk z kapitału 101. Dochód z ziemi, pracy i kapitału a rozdział dochodu społecznego 101.	
VII. Rozwój gospodarczy, cele gospodarstwa społecznego i system polityki ekonomicznej	102
Rozwój gospodarczy 102. Koniunktura gospodarcza 103. Teoria wzrostu gospodarczego 104. Cel rozwoju gospodarczego 104. Samodzielność gospodarcza 105. Po-	

lityka ekonomiczna 106. Systemy polityki gospodarczej 106. Gospodarka planowa 107.	
WSPÓŁCZESNE KIERUNKI SPOŁECZNO-GOSPODARCZE	108
Indywidualizm i liberalizm	108
Istota indywidualizmu 108. Rousseau 108. Umowa społeczna 108. Liberalizm i socjalizm 110. Teorie liberalizmu 110. Szkoła liberalna angielska 110. Szkoła neoklasyczna 111. Błędy liberalizmu neoklasycznego 111. Skuteczność interwencji gospodarczej państwa 112. Neoliberalizm 112.	
I. Kapitalizm	112
Geneza kapitalizmu 112. Istota kapitalizmu 113. Rewolucja przemysłowa 113. Czynniki rozwoju kapitalizmu 113. Cechy ustroju kapitalistycznego 114. Gospodarka pieniężno-kredytowa 115. Kapitalizm jednostkowy i zrzeszeniowy 116. Spółka akcyjna 116. Dochód bez pracy 117. Korzyści i błędy kapitalizmu 117.	
II. Kolektywizm społeczny i socjalizm	118
Prymat zbiorowości 118. Komunizm 118. Komunizm pierwotny 119. Socjalizm 120. Rewolucja francuska 120. Socjalizm utopijny 120. Anarchizm 121. Socjalizm agrarny 121. Syndykalizm 121. Socjalizm fabiański 122.	
V. Marksizm	123
Marks 123. Materializm 123. Dialektyka 123. Materializm dialektyczny 125. Materializm dziejowy 125. Dyktatura proletariatu 126. Teoria pracy 126. Praca wyzwoleniem z alienacji 127. Uczłowieczenie przez pracę 127. Teoria wartości 127. Praca źródłem wartości 128. Nadwartość 129. Praca tworzy dochód społeczny 129. Teoria wyzysku 129. Nieprodukcyjność kapitału 130. Kapitał stały i zmienny 130. Rewolucja socjalna 131. Marksizm doktryną polityczną 132. Krytyka marksizmu 132. Engels 133. Lenin 133. Stalin 134. Rewizjonizm marksistowski 135.	
Solidaryzm i personalizm społeczny	136
Solidaryzm społeczny 136. Personalizm społeczny 136. Personalizm spirytualistyczny 136. Personalizm naturalistyczny 137. Personalizm w socjologii 137. Personalizm w psychologii 137. Bourgeois 138. Gide 138. Spółdzielczość 139. Etapy rozwoju spółdzielczości 140.	
VI. Katolicki personalizm społeczny (solidaryzm chrześcijański)	141
Chrześcijański personalizm społeczny 141. Definicja osoby ludzkiej 141. Mounier 141. Maritain 141. Granat 142. Cechy osobowe 142. Indywidualność 142. Substancjalność 142. Cieleśność 143. Duchowość 143. Niepowtarzalność 143. Filozofia tomistyczna 143. Personalizm a uniwersalizm 143. Personalizm w filozofii świętego Tomasza z Akwinu 144. Osoba ludzka a społeczność 145. Priorytet osoby ludzkiej 146. Solidaryzm 146. Pesch 146. Nadrzędność doczesna dobra społecznego (wspólnego), pierwszeństwo moralne osoby ludzkiej 147. Podstawy teologiczne personalizmu 148. Rodzina wzorem społeczności 148. Miłość 148. Porządek społeczny 149. Personalizm w nauce Stolicy Apostolskiej 149. Pius XII 149. Jan XXIII 150. Paweł VI 150. Sobór Watykański II 150. Jan Paweł II 151. Cywilizacja personalistyczna 151. Charakter moralny i ontologiczny społeczności 151. Zasada pomocniczości 152. Społeczności wyższe i niższe 152. Postulaty solidaryzmu 153.	
Część druga	
HISTORIA KATOLICKIEJ NAUKI SPOŁECZNEJ	155
A. ZAGADNIENIA WSTĘPNE	157
I. Przedmiot katolickiej nauki społecznej, jej metoda i stosunek do innych nauk	157
Katolicka nauka społeczna 157. Etyka przyrodzona i objawiona 157. Chrześcijań-	

ski system społeczny 158. Teologia społeczna i socjologia chrześcijańska 158. Podział katolickiej nauki społecznej 159. Stosunek katolickiej nauki społecznej do innych nauk społecznych 159. Moralność jednostkowa a społeczna 160. Metoda katolickiej nauki społecznej 160. Konstrukcja podręcznika katolickiej nauki społecznej 160.	
II. Źródła katolickiej nauki społecznej i zasady ich interpretacji	161
Źródła katolickiej nauki społecznej 161. Prawo naturalne i objawione 161. Prawo pozytywne 162. Istota prawa odwiecznego 162. Definicja prawa naturalnego 162. Nauka świętego Tomasza 162. Źródła materialne 163. Źródła formalne 164. Sobory powszechne 164. Kodeks prawa kanonicznego 164. Listy pasterskie biskupów 164. Encykliki społeczne 165. Nauczanie prywatne 165. Zasady komentowania encyklik społecznych 166. Ewolucja nauki społecznej Kościoła 166.	
III. Władza Kościoła w sprawach społecznych i gospodarczych. Niezmiennność i rozwojowość katolickiej nauki społecznej	168
Władza Kościoła w sprawach społecznych 168. Moralność ustroju społecznego 168. Rola państwa w regulowaniu spraw społeczno-gospodarczych 169. Rola Kościoła w regulowaniu spraw społeczno-gospodarczych 169. Przyczyny ingerencji Kościoła w sprawy społeczno-gospodarcze 170. Metody oddziaływania Kościoła 171. Bezpośrednia działalność społeczna Kościoła 171. Ogólne i szczegółowe normy moralno-społeczne 171. Niezmiennność i rozwojowość nauki społecznej Kościoła 171.	
B. PODSTAWOWE ŹRÓDŁA KATOLICKIEJ NAUKI SPOŁECZNEJ	174
I. Pismo Święte	174
1. Zagadnienia społeczne w Starym Testamencie	174
Misja społeczna ludzkości 174. Praca obowiązkiem człowieka 174. Inne prawa moralne pracy 175. Prawo własności 176. Źródła własności 177. Regulacja własności w prawie żydowskim 177. Lichwa 178. Władza 178. Cnoty społeczne 178.	
2. Społeczne znaczenie Ewangelii	179
Wskazania społeczne Ewangelii 179. Praca 179. Prawo do pracy 181. Słuszna płaca 181. Hierarchia celów pracy 182. Własność 182. Jednostka a państwo 183.	
II. Nauka Ojców Kościoła	184
1. Nauka społeczna w pismach Ojców Kościoła (poza świętym Augustynem) 184. Praca 184. Stosunek do niewolnictwa 185. Własność 185. Święty Bazyli Wielki 186. Święty Ambroży 187. Święty Jan Chryzostom 187. Święty Hieronim 187. Święty Grzegorz Wielki 187. Lichwa 188. Władza 188.	
2. Nauka społeczna świętego Augustyna i jej znaczenie w rozwoju katolickiej myśli społecznej	188
Filozofia społeczna 188. Władza 189. Jedność etyki indywidualnej i społecznej 190. Naród 190. Moralność stosunków międzynarodowych 191. Pokój 191. Słuszna wojna 192.	
C. ROZWÓJ HISTORYCZNY KATOLICKIEJ NAUKI SPOŁECZNEJ	194
I. Nauka społeczna świętego Tomasza z Akwinu i kanonistów	194
1. Jednostka a społeczeństwo, państwo, życie międzynarodowe	194
Jednostka a społeczeństwo 194. Dobro jednostkowe a dobro społeczne 195. Więź społeczna 196. Dobro państwa a dobro moralne 196. Zadania państwa 196. Stosunek jednostki do państwa 197. Stosunki międzynarodowe 197.	
2. Wartość, pieniądź, lichwa	198
Nauka kanonistów 198. Teoria wymiany i wartości świętego Tomasza 199. Średniowieczna teoria wartości gospodarczej 200. Teoria pieniądza 200. Procent od kapitału 201. Teoria interesu 202.	

3. Praca	202
Praca istotą życia człowieka 202. Praca źródłem szczęścia 203. Praca ciężarem i trudem 203. Obowiązek pracy 203. Cele pracy 203. Społeczny charakter pracy 204. Życie aktywne i kontemplacyjne 204. Społeczny obowiązek pracy 204. Podział pracy 204. Słuszna płaca 204. Rozdział dochodu społecznego 206.	
4. Własność	207
Użytkowanie, zarządzanie i rozdział własności 207. Użytkowanie wspólne 207. Posiadanie prywatne 208. Priorytet prawa użytkowania 208. Zakres własności prywatnej 209. Źródła własności 209. Uzasadnienie własności prywatnej 209. Własność prywatna w posiadaniu, wspólna w użytkowaniu 210. Nadmiar dóbr ponad potrzeby właściciela 210. Minimum egzystencji 211. Funkcja społeczna 211. Status personae 211.	
II. Poglądy społeczne uczonych katolickich w czasach nowożytnych	212
Humanizm 213. Święty Tomasz More 213. Inne utopie 214. Neoscholastyka: szkoła z Salamanki 214. De Vitoria 215. Szkoła jezuicka 216. Kierunek protestancki 216. Teoria M. Webera 217.	
III. Od rewolucji francuskiej do encykliki «Rerum novarum»	217
1. Prekursorzy. Liberalizm katolicki	217
Rewolucja francuska 218. Rewolucja przemysłowa 218. Biskupi bronią proletariatu 218. Konserwatyści niemieccy 219. Konserwatyści francuscy 219. Liberalizm katolicki 220. Błędy Lamennais 220. Lacordaire 221. Montalembert 221. Ozanam i konferencje św. Wincentego à Paulo 221.	
2. Szkoła pokoju społecznego	222
Le Play 222. Pokój społeczny 223. Formy własności 223. Socjografia 223. Typologia rodziny 223. Priorytet moralności 224. Kwestia robotnicza 224. Następcy Le Playa 225. Szkoła nauki społecznej 225. Tourville 226. Bureau 226.	
3. Patronalizm chrześcijański	226
Nowe kierunki liberalne w katolicyzmie społecznym 227. Périn 227. Bogactwo 227. Wyrzeczenie 227. Harmonia chrześcijańskiego porządku społecznego 229. Patronalizm chrześcijański 229. Brants 230. Szkoła z Angers 230.	
4. Reformatorzy chrześcijańsko-społeczni	231
a) Szkoła niemiecka	231
Reformatorzy chrześcijańsko-społeczni 231. Ketteler 231. Związki zawodowe 232. Reforma pracy 232. Własność 233. Wpływ tomizmu 234. Pesch — solidaryzm chrześcijański 234. Hitze — korporacjonizm chrześcijański 235.	
b) Szkoła austriacka	236
Vogelsang 236. Korporacja organizacją zawodowo-stanową 236. Uwłaszczenie robotników 237. Solidaryzm 237. Nauka społeczna chrześcijańska 238. Zadania państwa 238. Słuszna płaca 239. Następcy Vogelsanga 239.	
c) Szkoła francuska	240
Korporacjonizm chrześcijański 240. Szkoła z Liège 240. La Tour du Pin 240. Priorytet człowieka 241. Chrześcijański porządek społeczny 241. Krytyka liberalizmu 242. Organizacja korporacyjna 242. Zadania korporacji 243. Status korporacji 243. Uwłaszczenie pracy 243. De Mun 243. Interwencjonizm państwa 244. Godność pracy 244. Katolickie Koła Robotnicze 244. Następcy de Mun 244.	
d) Szkoła włoska i działacze innych krajów	245
Taparelli 245. Liberatore 245. Toniolo 246. Demokracja chrześcijańska 247. Stan proletariatu 248. Balmès 248. Manning 248. Gibbons 249. Rycerze pracy 249.	
5. Unia Fryburska i inne ośrodki myśli katolicko-społecznej	249

Koło Okrągłego Stołu 250. Dni Katolickie 250. Tezy haidzkie 250. Rada Studiów 251. Komitet Studiów Społecznych 251. Mermillod 251. Unia Fryburska 251. Praca 252. Ustrój korporacyjny 252. Krytyka kapitalizmu 253.

IV. Encyklika «Rerum novarum» Leona XIII	254
Leon XIII 254. Encykliki społeczne 255. «Rerum novarum» 255. Przygotowanie encykliki 255. Tytuł encykliki 256. Przemiany społeczno-gospodarcze 256. Walka klas 256. Przyczyny niedoli robotników 256. Uwłaszczenie pracy 257. Teoria własności 257. Nauka społeczna Kościoła 258. Zadania państwa 258. Związki zawodowe 259. Znaczenie «Rerum novarum» 259.	

V. Katolicyzm społeczny po «Rerum novarum»	260
1. Rozwój myśli i działalności społecznej katolików różnych krajów	260
Wpływ «Rerum novarum» 260. Chrześcijańskie związki zawodowe 260. Międzynarodowa Organizacja Pracy 261. Międzynarodowe ustawodawstwo pracy 261. Związki zawodowe pracodawców 262. JOC 262. Caritas 262. Uczni katolicko-społeczni 262. Księża demokraci 262. Sillon 263. Action Française 263. Popolari 264. Dystrybucjonizm 264. Szkoła z Heerlen 264.	
2. Unia Mechlińska, Tygodnie Społeczne i inne ośrodki katolicyzmu społecznego	265
Unia Mechlińska 265. Mercier 266. Zadania Unii 266. Tezy Unii 267. Kodeksy moralności społecznej 267. Deklaracje 267. Członkowie Unii 267. Znaczenie Unii 268. II Unia Fryburska 268. Pax Romana 269. Tygodnie Społeczne 269.	

VI. Encyklika «Quadragesimo anno» i inne wypowiedzi społeczne Piusa XI	270
«Quadragesimo anno» 270. Nowi adresaci 270. Przyczyny ogłoszenia 271. Katolicka nauka społeczna 271. Prawa i obowiązki Kościoła głoszenia nauki społecznej 271. Prawo własności 271. Pierwotne tytuły własności 272. Produkcyjność kapitału i pracy 272. Uwłaszczenie pracy 272. Proletaryzm 272. Udział pracowników w przedsiębiorstwie 272. Piaca rodzinna 273. Społeczny charakter pracy 273. Odnowa ustroju społeczno-gospodarczego 273. Zasada pomocniczości 273. Solidaryzm społeczny 274. Korporacjonizm chrześcijański 274. Potępienie korporacjonizmu faszystowskiego 274. Sprawiedliwość i miłość społeczna 274. Inne encykliki społeczne Piusa XI 275.	

VII. Katolicka myśl społeczna po «Quadragesimo anno»	276
Sprawiedliwość społeczna 276. Korporacjonizm chrześcijański 276. Wolny związek w przymusowej korporacji 277. Chrześcijańskie związki zawodowe 277. Praktyczne próby realizacji korporacjonizmu chrześcijańskiego 277. Ekonomiści katolicy 278. Podręczniki katolickiej nauki społecznej 278. Typy podręczników katolickiej nauki społecznej 279. Maritain 280. Mounier 280. Action Populaire 281. Inne kierunki 281.	

VIII. Nauka społeczna Piusa XII	281
Zagadnienia społeczne w nauce Piusa XII 282. Encykliki społeczne 282. Orędzia wigilijne 283. Problemy ekonomiczne 284. Zasada pomocniczości 285. Rodzina 285. Doktryna chrześcijańskiego personalizmu społecznego 286.	

IX. Tendencje rozwojowe katolickiej myśli społecznej	286
Nauka społeczna papieży 287. Błędne teorie 287. Nauka społeczna Kościoła 287. Początki katolicyzmu społecznego 288. Praca 288. Studia społeczne tomizmu 288. Teologia społeczna 289. Ekonomiści katolicy 289. Socjologowie katolicy 290. Socjologia religii 290. Korporacjonizm chrześcijański 290. Zasada pomocniczości 290. Problem przedsiębiorstwa 290. Chrześcijański porządek społeczny 291. Rodzina 291. Porządek międzynarodowy 291.	

X. Encyklika «Mater et Magistra» Jana XXIII	291
«Mater et Magistra» 292. Przemiany stosunków społecznych 292. Zasada pomoc-	

niczości 293. Uspołecznienie 293. Placa 293. Przedsiębiorstwo 294. Własność 294. Kwestia społeczna 294. niesprawiedliwy rozdział dochodu społecznego 294. Encykliki o sprawiedliwości zamiennej, społecznej i rozdzielczej 295. Społeczna działalność Kościoła 295.	
II. Druga encyklika społeczna Jana XXIII: «Pacem in terris»	296
Pokój pomiędzy narodami 296. Personalizm 297. Deklaracja praw człowieka 297. Prawa i obowiązki osobowe 298. Familia humana 299. Powstanie społeczności międzynarodowej 299. Władza międzynarodowa 299. Porządek międzynarodowy 299. Posłanie encykliki 300. Charakter duszpasterski 300. Wskazania dla laikatu 300. Znaki czasu 301.	
III. Konstytucja duszpasterska o Kościele w świecie współczesnym «Gaudium et spes»	302
«Gaudium et spes» 303. Charakter duszpasterski 303. Priorytet prawa objawionego 303. Autonomia rzeczy ziemskich 303. Obecność Kościoła w życiu świata 303. Znaki czasu 304. Dobro wspólne i prawa człowieka 304. Stosunek Kościoła do państwa 305. Rozwój 305. Nauka o państwie 305. Własność 306. Praca 306. Twórczość pracy 307. Człowiek podmiotem życia gospodarczego 307. Udział pracowników w przedsiębiorstwie 307. Słuszne warunki pracy 307. Związki zawodowe 307. Rola laikatu 308. Konstytucja soborowa a encykliki papieskie 308.	
IV. Paweł VI — Encyklika «Populorum progressio»	309
Charakter pastoralny 309. Służebny charakter Kościoła 309. Priorytet wskazań szczegółowych 310. Referencje autorów prywatnych 310. Rozwój integralny 310. Powołanie nadprzyrodzone człowieka 311. Przez doskonalenie świata doskonalenie człowieka 311. Nie ma granicy rozwoju ludzkości 311. Jakość życia 311. Harmonia rozwoju 312. Służebność rozwoju 312. Solidarność 312. Rozwój nowym imieniem pokoju 312. Sprawiedliwość 312. niesprawiedliwość międzynarodowa 313. Usuwanie niesprawiedliwości międzynarodowej 313. Obowiązki krajów bogatych 313. Sprawiedliwe warunki wymiany międzynarodowej 314. Miłość w stosunkach międzynarodowych 314. Prawo do rewolucji 314. Stosunek chrześcijan do doktryn społecznych 315. Prawdziwy humanizm 315.	
V. Paweł VI — List apostolski «Octogesima adveniens» oraz Synody Biskupów w 1971 i 1974 roku	315
«Octogesima adveniens» 316. Normy i zalecenia 316. Adresat listu 316. Decentralizacja dyrektyw społecznych Kościoła 317. Możliwość współpracy na terenie społecznym katolików z niechrześcijanami 317. Pluralizm wskazań społecznych Kościoła 317. Rozwojowość i niezmiennność katolickiej nauki społecznej 318. Znaki czasu 318. Odnowa stosunków międzynarodowych 318. Urbanizacja 319. Zagrożenie środowiska naturalnego 319. Participatio 319. Jakość życia 319. Wolność osobowa 320. Synody rzymskie biskupów 320. Synod 1971: Sprawiedliwość w świecie 320. Sprawiedliwość międzynarodowa 320. Świadczenia krajów bogatych 321. Godność osoby ludzkiej 321. Partycypacja wyzwoleniem człowieka 321. Ekumenizm 321. Inspiracja ewangeliczna 322. Synod Biskupów 1974: Wyzwolenie ewangeliczne człowieka 322. Dzieło Pawła VI 322.	
VI. Ewolucja katolickiej nauki społecznej po II Soborze Watykańskim	323
Przedsoborowe szkoły katolickiej nauki społecznej 323. Neotomistyczny personalizm 323. Solidaryzm 323. Etycyzm 323. Teologia posoborowa 324. Nawrót do źródeł 324. Teologia rzeczywistości ziemskich 325. Teologia społeczna i gospodarcza 325. Ewolucja katolickiej nauki społecznej 325. Teologia polityczna 326. Teologia wyzwolenia 326. Teologia rozwoju 328. Chrześcijańska etyka społeczna 328. Źródła katolickiej nauki społecznej 328. Trzy zakresy norm prawa natury 328. Prawo na-	

turalne w znaczeniu ontologicznym i moralnym 329. Pluralizm rozwiązań moralnych 329. Rozwojowość zasad społecznych 329. Prawo Objawione a naturalne 330. Teologia i filozofia źródłem doktrynalnym katolickiej nauki społecznej 330. Nauki społeczne źródłem stosowanej katolickiej nauki społecznej 330. Dynamizm nauk społecznych 330. Humanizacja 331. Interdyscyplinarność nauk społecznych 331. Interdyscyplinarność katolickiej nauki społecznej 331. Działalność społeczna chrześcijanina częścią działalności Kościoła 332. Rola laikatu 332. Cechy społecznej działalności chrześcijańskiej 332. Studium chrześcijańskiej działalności społecznej 333. Kryzys katolickiej nauki społecznej 333. Pierwszeństwo nauki niemieckiej 333. Seniorzy katolickiej nauki społecznej 334. Młodsza kadra uczonych 334. Problematyka ekonomiczna 334. Studium Maritaina 335. Rozległość problematyki 335. «Iustitia et Pax» 335.	
XVI. Nauka społeczna Jana Pawła II	336
Pięciolecie pontyfikatu Jana Pawła II 336. «Redemptor hominis» 336. Jednolity obraz nauki społecznej Kościoła 336. Zagrożenie ludzkości 336. Miłość, sprawiedliwość, solidarność 337. Rozwój 337. Bołaczki współczesnego świata 338. Funkcja krytyczna Kościoła 338. Pokój warunkiem rozwoju 338. «Dives in misericordia» 339. Tajemnica miłosierdzia 339. Priorytet miłości 339. «Laborem exercens» 339. Dziewięćdziesiąta rocznica «Rerum novarum» 339. Praca ludzka 340. Człowiek pracujący 340. Przemiany stosunków społecznych 340. Znaki czasu 340. Komisja «Iustitia et Pax» 341. niesprawiedliwość w skali światowej 341. Człowiek podmiotem pracy 341. Godność pracy 341. Krytyka kapitalizmu, liberalizmu i kolektywizmu 342. Własność 342. Chrześcijańskie reformy pracy 342. Pojęcie uspołecznienia 342. Pracodawca bezpośredni i pośredni 342. Uprawnienia człowieka pracy podstawą stosunków gospodarczych 343. Zatrudnienie i słuszną płacą 343. Związki zawodowe 343. Moralność strajku 343. Godność pracy na roli 344. Ludzie marginesu społecznego 344. Duchowość pracy 344. Praca uczestnictwem w Odkupieniu 344. Znaczenie «Laborem exercens» 345. Inne wypowiedzi społeczne Jana Pawła II 345. Nauka społeczna Kościoła 345. Znaczenie nauki społecznej Kościoła 346. Katecheza społeczna 346. Potrzeba znajomości nauki społecznej Kościoła 346. Nauczanie społeczne Kościoła częścią chrześcijańskiej koncepcji życia 346. Wcielanie w życie wskazań społecznych Kościoła 347. Wolność człowieka i narodu 347. Rodzina 347. Ludzie ubodzy i cierpiący 348. Solidarność 348. Kościół a państwo 348. Dobro wspólne 348. Zadania laikatu 349. Świadectwo Chrystusa 349. «Familiaris consortio» i «Karta Praw Rodziny» 349. «Sub luce Evangelii» 349.	
XVII. Sylwetki katolickich działaczy społecznych	350
Kolping 350. Potrzeby młodzieży rzemieślniczej 350. Dzieło Kolpinga 351. Święty Jan Bosco 351. Kształcenie zawodowe 351. Harmel 352. Instytucje zawodowe 352. Instytucje gospodarcze 352. Instytucje społeczne 352. Samorząd robotniczy 353. Warunki pracy 353. Wspólnota Boimondau 353. La Pira 353. Matka Teresa z Kalkuty 354.	
XVIII. Katolicyzm społeczny w Polsce	354
Włodkowic i Skalbmierczyk 354. Obrona chłopów 355. Kopernik i inni 355. Prawo naturalne 355. Niewola 355. Solidaryzm 356. Etyka życia gospodarczego 356. Jaroszyński 356. Matulewicz 357. Zimmermann 357. Zegarliński 357. Wóycicki 357. Woroniecki 358. Szymański 358. Ekonomiści katolicy 358. Działalność społeczna 358. Szamarzewski 359. Wawrzyniak 359. Stojałowski i inni 359. Biskupi społecznicy 360. Czasopisma i wydawnictwa społeczne 360. Dwudziestolecie 360. Katolicka nauka społeczna 360. Szymański 360. Wóycicki 361. Woroniecki 361. Piwowarczyk 361. Kozłowski 362. Wyszyński 362. Machay 362. Ekonomiści katolicy	

362. Roszkowski 363. Dembiński 363. Rada Społeczna 363. Hlond 364. Akcja Ka-
tolicka 364. Czasopisma i wydawnictwa 364. Kolbe 364. Turowski SAC 365. Or-
ganizacje społeczne 365. «Odrodzenie» 365. Akcja Katolicka 365. Związki zawo-
dowe 365. Chrześcijańska Demokracja i inne stronnictwa chrześcijańskie 365. Oku-
pacja hitlerowska 366. «Unia» 366. Po drugiej wojnie światowej 366. Katolicka
nauka społeczna 366. Po 1956 roku: KUL 367. Po 1970 roku: ODiSS 367. Pallotti-
num 368. Wrocław 368. Katolicki Uniwersytet Lubelski 368. KIKi i PZKS 368.

Część trzecia

KATOLICKA ETYKA SPOŁECZNA 371

A. PODSTAWOWE ZASADY ŻYCIA SPOŁECZNEGO 373

I. Osoba ludzka jako podmiot prawa i moralności — etyczny ideał osobowości 373
Człowiek osobą moralną 373. Prawo naturalne 373. Wolna wola 373. Szczęście
celem człowieka 373. Człowiek podmiotem prawa i moralności 374. Dobro 374.
Prawo 374. Moralność 375. Doskonalenie świata i siebie samego 375. Obowiązek
doskonalenia 375. Hierarchia celów i środków 376. Ideał osobowy 376. Uzasad-
nienie filozoficzne 376. Uzasadnienie teologiczne 377. Rozwój ideału etycznego
377.

II. Osoba a społeczeństwo 377

Ograniczenie społeczne wolności osobowej 377. Potrzeba życia społecznego 378.
Dobro społeczne (wspólne) 379. Realizacja dobra osobowego poprzez dobro wspólnie
379. Jedność wielości 379. Życie sakramentalne łączy cele osobowe i społeczne
380. Życie we wspólnocie najwyższym stopniem życia duchowego 380. Życie spo-
łeczne koniecznością 380. Działalność społeczna działalnością osób ludzkich 380.
Społeczność jako podmiot prawa 381. Społeczność osobą moralną 381. Składowe
części społeczne 381. Odpowiedzialność zbiorowa 382. Porządek społeczny 382.

III. Podstawowe prawa osoby ludzkiej 383

Prawa i obowiązki człowieka 383. Celem praw osobowych rozwój człowieka 383.
Priorytet praw naturalnych i celów nadprzyrodzonych 383. Nienaruszalność praw
człowieka 383. Niezbywalność praw człowieka 383. Zagrożenia praw człowieka
384. Prawo do życia 384. Prawo do wolności 384. Podstawowe prawa według Jana
XXIII 384. Prawo pozytywne 386. Znaczenie przepisów państwowych 386. Władza
legalna z udziałem społeczeństwa 387. Pokój poszanowaniem praw człowieka 387.

IV. Cnoty społeczne 387

Istota cnoty 387. Cnoty społeczne 388. Prawda 388. Sprawiedliwość 388. Sprawie-
dliwość zamienna 389. Sprawiedliwość rozdzielcza 389. Sprawiedliwość prawna
390. Sprawiedliwość ogólna 390. Sprawiedliwość społeczna 390. Inne cnoty spo-
łeczne 391. Zasady życia społecznego 392.

V. Sprawiedliwość i miłość w życiu społecznym, ich wzajemny stosunek . . . 392

Rola sprawiedliwości i miłości 392. Miłość treścią więzi społecznej 393. Komple-
mentarność miłości i sprawiedliwości 393. Słuszność społeczna 393. Miłość spo-
łeczna potrzebą naszych czasów 393. Epikeia 394. Łączność sprawiedliwości z mi-
łością 394. Idea sprawiedliwości i miłości w dziejach chrześcijaństwa 394. Śred-
niowiecze: pierwszeństwo miłości 394. Kapitalizm: pierwszeństwo sprawiedliwości
395. Czasy współczesne: pierwszeństwo miłości 395. Istota miłości społecznej 395.
Sprawiedliwość i miłość w cnotach społecznych 396.

B. ŻYCIE RODZINNE 398

I. Istota, cele i zadania rodziny 398

Rodzina całością moralną i społeczną 398. Charakter społeczny rodziny 398. Rod-
zina ogniskiem domowym 398. Małżeństwo podstawą rodziny 398. Obowiązek

założenia rodziny 399. Cele małżeństwa 399. Wiąż rodzinna 400. Dziedziczność 400. Solidarność 400. Rodzina monogamiczna 401. Nierozzerwalność małżeństwa 401. Dobro małżeństwa 402.

- II. Funkcja społeczna rodziny 403
Zmienność funkcji społecznej rodziny 403. Każda rodzina ma specyficzną funkcję społeczną 403. Znaczenie społeczne rodziny 403. Rodzina czynnikiem uspołecznienia człowieka 403. Rodzina pośrednikiem pomiędzy jednostką a społeczeństwem 404. Rola społeczna rodziny 404. Wspólnota życia 404. Wspólnota gospodarcza 405. Wspólnota wychowania 406. Rodzina podstawową komórką społeczną 406. System postępowania w rodzinie 406. Rodzina źródłem wartości społecznych 406. Znaczenie rodziny dla życia międzynarodowego 408. Rodzina ochroną przed indywidualizmem i naciskiem zewnętrznym 408.

- III. Obowiązki rodzinne 409
Prawo naturalne podstawą rodziny 409. Obowiązki rodzinne 409. Obowiązki współmałżonków 410. Miłość małżeńska 410. Wierność 411. Szacunek 411. Porządek prawny, porządek miłości 411. Obowiązki rodziców wobec dzieci 412. Obowiązki dzieci wobec rodziców 412. Obowiązki wzajemne rodzeństwa 412. Obowiązki wobec dalszych członków rodziny 413.

- IV. Społeczne, polityczne i gospodarcze prawa rodziny 414
Prawa rodziny 414. Prawa społeczne 415. Prawa polityczne 416. Prawa gospodarcze 417.

- V. Rodzina a wychowanie 419
Dzieci podstawowym dobrem rodziny 419. Wychowanie obowiązkiem naturalnym 419. Wychowanie współtęwstwem człowieka 420. Zadania wychowawcze rodziny 420. Zaspokajanie potrzeb 420. Kształtowanie dziecka 421. Kierowanie dzieckiem 422. Rozwój osobowości celem wychowania 422. Wpływ wychowawczy rodzeństwa 422. Inne środowiska wychowawcze 423. Szkoła cnót społecznych 423. Kształcenie cnót społecznych 423.

- VI. Rodzina a rozwój ludnościowy 424
Rodzina źródłem rozwoju ludzkości 424. Obowiązek rozrodczości 424. Korzyści liczne potomstwa 425. Znaczenie bogactwa ludnościowego dla państwa 426. Perspektywy rozwoju ludności 426. Planowanie rodziny 427. Wstrzemięźliwość 428. Cel planowania rodziny 428. Planowanie rodzinne a nie państwowe 428.

- VII. Rodzina jako społeczność religijna 429
Religijny charakter rodziny 429. Przyczyny religijnego charakteru rodziny 431. Wzorzec Świętej Rodziny 431. Zadania religijne rodziny 431. Apostolstwo rodzin 432. Rodzina a Kościół 432.

- VIII. Rodzina a państwo 434
Rodzina jako społeczność cywilnoprawna 434. Pierwszeństwo rodziny 434. Dobro rodziny i państwa 435. Obowiązki państwa wobec rodziny 435. Deklaracja praw rodziny 435. Ochrona małżeństwa 436. Ochrona prawna rodziny 437. Ochrona prawa do rodzenia dzieci 437. Ochrona prawa do wychowania 437. Obowiązki rodziny 439.

- IX. Rola kobiety w rodzinie 439
Specyficzna rola kobiety 439. Rodzenie dzieci 440. Praca domowa 440. Cechy specyficzne kobiety 441. Zadania kobiety w domu 441. Godność kobiety 442. Rola żony 443. Rola matki 443. Rola pani domu 443.

- X. Rola kobiety w społeczeństwie i Kościele 444
Rola społeczna kobiety w rozwoju historycznym 444. Emancypacja kobiety 445. Równouprawnienie kobiety 446. Specyfika roli społecznej kobiety 447. Ochrona

kobiety 447. Promocja kobiety a chrześcijaństwo 447. Godność kobiety w Kościele 448. Równouprawnienie w Kościele 448. Rola zakonów żeńskich 448.

ZYCIE ZAWODOWE	450
Istota, cele i zadania społeczności zawodowej	450
Istota zawodu 450. Zawód a powołanie 450. Godność zawodu 451. Wspólnota życia 451. Wspólnota celów 451. Dobro zawodu 452. Klasa społeczna 452. Naturalność klas społecznych 453. Sprzeczność interesów zawodowych 453. Konflikty w ustroju socjalistycznym 454. Zadania zawodu 454.	
Rodzaje społeczności zawodowych	455
1. Korporacje	455
Definicja korporacji 455. Cechy korporacji 455. Zadania korporacji 455. Koncepcje korporacjonizmu chrześcijańskiego w XIX wieku 456. Interpretacja w XX wieku 456. Schemat organizacyjny 457. Reprezentacja parytetowa 458. Arbitraż 458. Władze korporacji 458. Przedsiębiorstwo w organizacji korporacji 459. Zadania korporacji 459. O korporacjonizmie dziś 459.	
2. Związki zawodowe	460
Proletariat 460. Istota proletaryzmu 460. Znamiona proletaryzmu 461. Klasa wspólnotą losu i celu 461. Słuszne warunki pracy 462. Kategorie związków zawodowych 462. Solidarność 462. Stanowisko Kościoła 463. Warunki moralności związków zawodowych 463. Chrześcijańskie związki zawodowe 464.	
3. Inne stowarzyszenia zawodowe i niezawodowe	465
Uzasadnienie powstawania stowarzyszeń zawodowych 466. Spółdzielnie 466. Związek ludzi a nie kapitału 466. Spółdzielnie wytwórcze 467. Spółdzielnie mieszkaniowe 468. Spółdzielnie handlowe 468. Spółdzielnie kredytowe 469. Spółdzielnie spożywców 469. Korzyści spółdzielni 469. Warunki zgodności spółdzielczości z chrześcijańskim porządkiem społecznym 470. Inne stowarzyszenia na bazie zawodowej 470.	
4. Wspólnota zakładu pracy i przedsiębiorstwa	471
Znaczenie zakładu pracy 471. Zakład pracy i przedsiębiorstwo 471. Koncerny i trusty 472. Rozmiar przedsiębiorstwa 472. Optimum techniczne 472. Optimum społeczne 473. Decentralizacja przedsiębiorstwa 473. Brygady pracy 474. Właściciele (kierownicy) i pracownicy 474. Wspólny interes 474. Rozdział zysków 474. Wspólnota interesu (dobra) 475. Fundusz płac 475. Solidarność pracownicza 475. Wspólnota celów 475. Przedsiębiorstwo a związki zawodowe 476.	
5. Społeczności zawodowe a społeczność państwowa i narodowa	476
Państwo a zawód 476. Zadania państwa wobec związków zawodowych 477. Pomoc 477. Kontrola 477. Koordynacja 479. Realizacje historyczne korporacjonizmu 479. Błędy korporacjonizmu chrześcijańskiego 480. Samorząd zgodny z zasadą pomocniczości 480. Uniwersalizm, pluralizm, integralizm działalności społecznej 480. Bogactwo form samorządu 481. Jednostronność korporacjonizmu nazywanego chrześcijańskim 481. Stanowisko Stolicy Apostolskiej 481. Konieczność uporządkowania działalności samorządów 481.	
Ochrona interesów zawodowych i jej granice — prawo do strajku	482
Prawa i obowiązki zawodowe 482. Etyka zawodowa 482. Etyka zawodowa a etyka kultury 483. Warunki stosowania etyki zawodowej 484. Zagadnienie strajku 484. Uzasadnienie prawa strajku 484. Definicja strajku 485. Legalność moralna strajku 485. Warunki moralności strajku 485. Lokaut 487.	
ZYCIE SPOŁECZNO-PAŃSTWOWE	488
Natura i cel życia politycznego	488

Istota społeczności politycznej 488. Dobro wspólne 488. Konflikty społeczne 488. Obowiązek działalności politycznej 489. Konflikty polityczne 489. Definicja społeczności politycznej 489. Państwo i władza 489. Osoba ludzka ośrodkiem i celem życia politycznego 490. Warunki odnowy życia politycznego 490. Społeczność polityczna doskonała 490. Dobro wspólne ogólne 490. Zadania społeczności politycznej 491. Porządek prawny 491. Służebność 491. Zadania władzy 491. Władza a ideologia 491. Formy władzy 492. Konflikty władzy ze społeczeństwem 492. Przemoc 492.	
II. Istota, cele i zadania państwa	493
Naturalność i konieczność państwa 493. Istota państwa 493. Składowe elementy państwa 494. Naturalny charakter państwa 494. Doskonałości państwa 495. Cel państwa 495. Służebność 495. Dobro wspólne 496. Pokój 496. Autorytet 496. Dobro narodu 497. Rozwój 497. Zadania społeczne i gospodarcze 497. Zadania pozytywne państwa ogólne 497. Zadania negatywne ogólne 497. Zadania szczegółowe 498.	
III. Źródła władzy i zakres uprawnień państwa	498
Potrzeba władzy 498. Definicja władzy 498. Władza pochodzi od Boga 499. Podmiotem władzy społeczeństwo 499. Zadanie władzy 499. Istota prawa 499. Epikeia 500. Właściwości władzy 500. Najwyższa 500. Niepodzielna 500. Niezmienna 501. Suwerenna 501. Bezzstronna 501. Służebna 501. Uzurpacja 502. Delegacja społeczna 502. Odpowiedzialność 503.	
IV. Naród a państwo	503
Pojęcie narodu 503. Wspólnota duchowa 504. Wspólnota naturalna 504. Patriotyzm 504. Odrębność od państwa 505. Naród a państwo 505. Prymat narodu czy państwa? 505. Mniejszości narodowe, rasowe, religijne 506. Państwo strażnikiem prawa 507. Zadaniem państwa łączyć a nie dzielić 507.	
V. Zasady organizacji życia społeczno-politycznego	508
1. Zasada wolności	508
Istota wolności 508. Odpowiedzialność 509. Definicja wolności 509. Wolność społeczna 509. Współzależność 510. Wolność zasadą społeczną 510. Definicja wolności społecznej 510.	
2. Zasada pomocniczości	511
Zasada pomocniczości Piusa XI 511. Charakter zasady pomocniczości 511. Zasada ontologiczna 512. Zasada prawna 513. Zasada moralna 513. Hasła społeczne 513. Zasady organizacyjne 514. Pluralizm państwowy 514. Decentralizacja władzy 515. Demokracja 515. Zasada pomocniczości = zasada personalizmu 515. Kościół a zasada pomocniczości 515.	
3. Zasada solidarności	516
Solidarność a pomocniczość 516. Zasada solidarności = zasada dobra wspólnego 516. Warunki solidarności 517. Dobro wspólne 517. Poznanie dobra wspólnego 517. Zgodne dążenie do dobra wspólnego 518. Dojrzałość społeczna 518. Solidarność warunkiem autonomii 518. Zasada ontologiczna 519. Zasada prawna. 519. Zasada moralna 519. Konsekwencje solidarności 519. Pluralizm 519. Wychowanie obywatelskie 520. Kompromis 520. Otwarcie społeczne 520. Jedność zasady solidarności i pomocniczości 521.	
VI. Prawa i obowiązki obywatelskie	521
Istota pojęcia obywatela 521. Cnoty obywatelskie 521. Prawa obywatela 522. Prawa polityczne 522. Udział we władzy 522. Prawo kontroli 523. Prawo krytyki 523. Prawo oporu 523. Prawo do oporu biernego 524. Prawo do oporu czynnego 524. Prawo do stronnictw politycznych 525. Prawo do wolności przekonań 525. Prawo	

do odwołania od decyzji władzy 525. Obowiązki obywatelskie 526. Służba cywilna 526. Służba wojskowa 526. Podatki 526.	
VII. Państwo a społeczności niższego rzędu	527
Autonomia wewnętrznej organizacji społeczeństwa 527. Naturalna potrzeba państwa pluralistycznego 527. Społeczności wewnątrzpaństwowe 528. Społeczności terytorialne 528. Samorząd terytorialny 528. Samodzielność samorządu 529. Zakres autonomii 529. Kontrola państwa 529. Samorząd zawodowy 529. Społeczności klasowe 530. Wolne stowarzyszenia 530. Obowiązki państwa 531. Uprawnienia państwa 531. Uprawnienia stowarzyszeń 531. Samorządny porządek społeczny 531.	
VIII. Kościół a państwo	532
Kościół a państwo 532. Społeczność doskonała 532. Konieczność współpracy 532. Zasada neutralności 533. Rozdział Kościoła od państwa 533. Religia państwowa 534. Konkordat 534. Teoria legalna 534. Teoria przywilejów 534. Teoria umowy 534. Wymagania Kościoła 535. Oczekiwania państwa 536. Życie polityczne a moralność 536. Kościół a państwo laickie 536.	
E. ŻYCIE MIĘDZYNARODOWE	538
I. Istota, cele i zadania społeczności międzynarodowej	538
Naturalność społeczności międzynarodowej 538. Potrzeba społeczności międzynarodowej 538. Przesłanki filozoficzne 539. Postęp kultury 539. Przesłanki teologiczne 539. Cechy społeczności międzynarodowej 540. Społeczność państwowa a międzynarodowa 541. Charakter pomocniczy 541. Międzynarodowe dobro wspólne 542.	
II. Społeczność międzynarodowa a suwerenność państw	543
Suwerenność państwa 543. Prawa i obowiązki państw 544. Prawa 544. Obowiązki 544. Prawo istnienia 544. Prawo zachowania 545. Prawo niepodległości 545. Prawo suwerenności 546. Prawo równości 546. Prawo rozwoju 547. Prawo zawierania umów 547. Prawo wymiany 547. Prawo migracji 547. Prawo misji cywilizacyjnej 548. Prawo pomocy 548. Poszanowanie praw innych 548. Pacta sunt servanda 548.	
III. Władza i prawo międzynarodowe	549
Organizacja międzynarodowa 549. Władza i prawo 549. Traktaty międzynarodowe 549. Prawo naturalne podstawą prawa narodów 549. Warunki powstania organizacji narodów 550. Dobro wspólne 550. Autorytet 550. Władza sądowa 551. Prawo 551. Sankcje 551. Przymus 551. Dzieje organizacji międzynarodowej 552. Liga Narodów 552. ONZ 552. Deklaracja praw człowieka 553. Organizacja ONZ 553. Struktury pośrednie 553. Federacje 554.	
IV. Światowe dobro wspólne i misja cywilizacyjna	554
Solidarność międzynarodowa 554. Cywilizacja i kultura 555. Zasada solidarności 555. Obowiązek kultury 556. Upowszechnienie środków kultury 556. Upowszechnienie zdobyczy kultury 556. Zasada pomocniczości 557. Pozostałości kolonializmu 557. Neokolonializm 557. Bona superflua 558. Kultura własnością całej ludzkości 559. Odpowiedzialność krajów rozwiniętych 559. Misja cywilizacyjna chrześcijan 559.	
V. Pokój podstawą porządku światowego	560
Istota pokoju 560. Źródła pokoju 560. Pokój chrześcijański 561. Pokój światowy a pokój wewnętrzny 561. Naturalny porządek pokoju 561. Warunki pokoju 561. Poszanowanie praw 562. Sprawiedliwość społeczna 562. Odpowiedzialność władzy 562. Organizacja międzynarodowa 563. Ogniwa pośrednie 563. Organizacja oddolna 563. Pokój sprawiedliwy 564. Interwencja 564. Słuszna wojna 564. Słuszne przyczyny 565. Dobra intencja 565. Decyzja prawowitej władzy 565. Widoki po-	

wodzenia 565. Nieskuteczność środków pokojowych 566. Wychowanie do pokoju 567.	
VI. Kościół a społeczność międzynarodowa	567
Rodzina ludzka 567. Stosunek Kościoła do społeczności międzynarodowej 568. Nauka Kościoła 568. Potrzeba organizacji międzynarodowej 568. Dobro wspólne 568. Pokój międzynarodowy 569. Pokój integralny 569. Warunki pokoju 570. Nigdy więcej wojny 570. Prawa małych państw 570. Wojna sprawiedliwa? 571. Jedność polityczna świata 571. Światowa jedność polityczna a Kościół 572. Pomoc Kościoła 572. Zadania organizacji międzynarodowych 573.	
F. ŻYCIE GOSPODARCZE	574
I. Istota, cele i środki życia gospodarczego	574
Istota pracy gospodarczej 574. Duchowość pracy 574. Cechy życia gospodarczego 575. Charakter społeczny 575. Dobra niematerialne 576. Czynniki materialne 576. Wskazania chrześcijańskie 577. Dobra gospodarcze a człowiek 577.	
II. Praca	578
1. Istota i cel pracy, praca ludzka, praca gospodarcza	578
Definicja pracy 578. Wolność 579. Konieczność 579. Ciągłość 579. Trud pracy 580. Radość 580. Praca a zabawa 581. Obowiązek pracy 581. Celowość 581. Społeczny charakter 582. Tworzenie wartości 582. Materialny i duchowy charakter pracy 582. Praca podstawowym wymiarem ludzkiego bytowania 582. Praca gospodarcza 582. Potrzeby gospodarcze 583. Praca a kapitał 583.	
2. Ustroje pracy w rozwoju historycznym	584
Podział społeczny 584. Trud pracy 584. Przymus gospodarczy 584. Przymus prawny 585. Ustroje pracy 585. Ustrój rodzinny 585. Ustrój plemiennie-rodowy 585. Niewolnictwo 586. Poddaństwo 586. Praca niezależna 587. Najemnictwo 587. Reglamentacja najemnictwa 587. Spółdzielczość i wspólnota przedsiębiorstwa 588. Wspólne cechy ustrojów pracy 588.	
3. Obowiązek pracy	589
Hierarchia obowiązków pracy 589. Obowiązek osobowy 590. Plan Boży 590. Obowiązki stanu 590. Obowiązek społeczny 590. Wymiana usług 591. Obowiązek gospodarczy 591. Obowiązek moralny 592. Obowiązek religijny 592. Praca w chrześcijaństwie 593. Przymus gospodarczy pracy 593. Przymus administracyjny pracy 593.	
4. Prawo do pracy	594
Prawo do pracy i prawo pracy 594. Prawo do pracy a prawa człowieka 594. Kategorie prawa do pracy 595. Prawo zatrudnienia 595. Pozytywne 595. Negatywne 596. Prawo wyboru pracy 596. Prawo do wolnej umowy 597. Prawo do owocu pracy 597. Komplementarność praw i obowiązków pracy 598. Analogia z prawem własności 598.	
5. Ochrona pracy	599
Ochrona pracy 599. Cele ochrony pracy 599. Godność osobowa 599. Zdrowie i życie pracownika 599. Słuszne potrzeby 599. Zakres ochrony pracy 600. Ochrona społeczna 600. Ochrona techniczna 600. Ochrona gospodarcza 600. Ochrona zdrowotna 601. Bezpieczeństwo pracy 601. Higiena pracy 601. Ochrona kulturalna 601. Ochrona moralna 602. Ochrona religijna 602. Indywidualizacja ochrony pracy 603. Ochrona kobiet 603. Ochrona małoletnich 604. Konieczność interwencji państwa 604. Ubezpieczenia społeczne 604. Ubezpieczenie kapitału 605. Ubezpieczenia pracownicze 605. Ubezpieczenia chorobowe od wypadków i śmierci 605. Ubezpieczenia od bezrobocia 606. Renty 606. Dodatki rodzinne 606. Zabezpieczenie społeczne 607. Niebezpieczeństwa zabezpieczenia społecznego 607. Równowaga solidaryzmu	

i pomocniczości 607. Korzyści zabezpieczenia społecznego 608. Warunki słuszności zabezpieczenia społecznego 608. Samorządność i swoboda ubezpieczeń społecznych 609.

6. Słuszna płaca 610
Istota słusznej płacy 610. Podstawy słusznej płacy 610. Wydajność pracy 610. Potrzeby pracownika 610. Płaca rodzinna 610. Produkcyjność przedsiębiorstwa 611. Dobro wspólne 612. Elementy słusznej płacy 612. Płaca życiowa 612. Płaca rodzinna 613. Oszczędności 613. Płaca dodatkowa 613. Płaca dodatkowa z dochodu surowego 613. Płaca społeczna 614. Udział pracowników w zyskach 614. Wysługa lat 614. Umowy zbiorowe 615.

7. Uwłaszczenie pracy 616
Środki uwłaszczenia pracy 616. Własność zbiorowa 616. Własność publiczna 616. Własność samorządowa 616. Własność spółdzielcza 616. Wspólnota przedsiębiorstwa 617. Własność jednostkowa lub rodzinna 617. Własność konsumpcyjna 617. Nieruchoma 617. Ruchoma 618. Własność produkcyjna 618. Dodatkowy warsztat pracy 618. Udział w przedsiębiorstwie 619. Samodzielny warsztat pracy 619. Dobro wspólne 619. Kapitalizacja rent? 620. Stanowisko Kościoła 620.

III. Własność 621

1. Istota i cel własności 621
Istota własności 621. Kategoria społeczna 621. Kategoria prawna 621. Kategoria ekonomiczna 622. Kategoria teologiczna 622. Kategoria moralna 622. Dysponowanie własnością 623. Władza materialno-duchowa 623. Charakter duchowy własności 623. Charakter osobowy własności 624. Charakter twórczy własności 624. Charakter społeczny własności 625. Cele własności 625. Cele społeczno-gospodarcze 625. Cele moralne 625.

2. Ustroje własności w rozwoju historycznym 626
Naturalny charakter własności 626. Historia ustrojów własności 626. Badania przestrzenne i czasowe 626. Cechy ewolucji własności 626. Sztywność form własności 626. Powolność ewolucji 627. Bogactwo form własności 627. Własność prywatna 627. Własność rodzinna formą pierwotną własności 628. Ustrój własności a ustrój polityczny 628. Brak określonego kierunku przemian ustroju własności 629. Naturalność prawa własności 629. Stałość tytułów własności 630. Prawo posiadania i użytkowania 630.

3. Prawa własności 631
Prawa własności 631. Absolutne i względne 631. Ogólne i szczegółowe 631. Naturalne i pozytywne 631. Użytkowanie i posiadanie 632. Zarząd i rozdział 633. Podmioty prawa własności 633. Tytuły własności 634. Pierwotne 634. Pochodne 634. Zajęcie 634. Praca 634. Dziedziczenie 634. Darowizna 635. Przyrost 635. Wymiana 635.

4. Ograniczenie własności 635
Ograniczenie własności a dobro wspólne 636. Zakresy ograniczenia własności 636. Użytkowanie 636. Posiadanie 637. Zarząd 637. Rozdział 637. Ograniczenie własności a sprawiedliwość 638. Warunki sprawiedliwego ograniczenia własności 639. Ograniczenie a tytuł własności 639.

5. Obowiązki ciążące na własności 640
Społeczny i osobowy charakter własności 640. Moralny charakter własności 640. Obowiązki właściciela prywatnego i zbiorowego 641. Własność prywatna 641. Kategorie obowiązków prywatnych 641. Obowiązki społeczne 641. W zakresie konsumpcji 641. Optimum zużycia 641. Nadwyżka dóbr 642. Potrzeby stanu 642. Sposób przekazywania nadwyżek 643. W zakresie produkcji 643. Zarząd majątkiem

643. Rozdział dochodu 643. Obowiązki moralne 644. Stopa życiowa a postęp gospodarczy 644. Wielkoduszność 644. Miłość i sprawiedliwość 645.

6. Formy własności, nacjonalizacja przedsiębiorstw 645
Bogactwo form własności 645. Własność osobowa i zbiorowa 646. Uzasadnienie własności prywatnej 646. Produkcyjność 646. Porządek społeczny 647. Spokój użytkownika 647. Potrzeby rodziny 647. Wolność osobowa 647. Własność konsumpcyjna i produkcyjna 647. Prawo naturalne podstawą prawa własności 648. Prawo pozytywne wykonawcą prawa naturalnego 648. Zależność form własności od warunków czasu i miejsca 648. Formy własności a solidarność i pomocniczość 648. Reformy własności 649. Warunki słuszności wywłaszczania 649.

IV. Dochód społeczny 651

1. Istota dochodu społecznego i problem jego podziału 651
Definicja dochodu społecznego 651. Kryterium dochodu społecznego 651. Punkt widzenia gospodarczy i moralny 652. Majątek społeczny 652. Rozdział dochodu społecznego 652. Sprawiedliwość rozdzielcza 653. Sprawiedliwość społeczna 653. Udział rolnictwa i wsi w dochodzie społecznym 654. Postulaty «Mater et Magistra» 654. Rozdział dóbr w skali międzynarodowej 655.

2. Konsumpcja i inwestycje 656
Cel dochodu społecznego 656. Zużycie dochodu społecznego 656. Oszczędności i inwestycje 656. Słuszna konsumpcja 657. Równomierność konsumpcji 658. Zaspokajanie potrzeb 658. Udział grup społecznych w dochodzie 658. Definicja inwestycji 659. Kategorie inwestycji 659. Zużycie dochodu a sprawiedliwość społeczna 660.

3. Dochód z przedsiębiorstwa a dochód społeczny 661
Wartości gospodarcze 661. Produkty i usługi 661. Dochód przedsiębiorstw dochodem społecznym 661. Istota przedsiębiorstwa 662. Grupa społeczna 662. Ośrodek produkcji 662. Dochód surowy i czysty 663. Dochód zakładowy 663. Dochód rynkowy 663. Kalkulacja przedsiębiorcy 663. Przedsiębiorstwo a rozdział dochodu społecznego 664. Kontrola przedsiębiorstwa 664. Cel przedsiębiorstwa 664.

4. Organizacja przedsiębiorstwa, obowiązki i prawa pracodawcy i pracownika 665
Przedsiębiorstwo jako społeczność 665. Przedsiębiorstwo jednostką ekonomiczną 666. Przedsiębiorstwo osobą prawną 666. Solidarność i pomocniczość 666. Demokracja w przedsiębiorstwie 667. Udział pracowników 667. W zarządzie 667. Samorząd pracowniczy 667. Udział w zyskach 668. Udział we własności 668. Współnota przedsiębiorstwa 668. Uprawnienia pracodawcy 669. Rozdział dochodu 669. Obowiązki pracodawcy 669. Uprawnienia pracowników 669. Obowiązki pracowników 669.

5. Wartość, wymiana i cena, cena słuszna 670
Działalność gospodarcza = akty wyborcze 670. Znaczenie wartości gospodarczej 670. Cel gospodarstwa społecznego 671. Źródła wartości gospodarczej 671. Ocena społeczna 671. Słuszna cena 671. Cena a kategorie sprawiedliwości 672. Sprawiedliwość zamienna 672. Miłość 672. Sprawiedliwość rozdzielcza 672. Sprawiedliwość prawna 673. Sprawiedliwość społeczna 673. Wyznaczniki gospodarcze 673. Koszt produkcji 673. Zysk 673. Rola sprawiedliwości społecznej 674. Rynek wymiany 674.

6. Dochód bez pracy 675
a) Ocena gospodarcza, społeczna i moralna dochodu z kapitału 675
Istota dochodu bez pracy 675. Istota kapitału 676. Przyczyny dochodowości kapitału 676. Produkcyjność kapitału 676. Rzadkość kapitału 676. Społeczna ocena zysku z kapitału 677. Amortyzacja kapitału 677. Nowe inwestycje 677. Klasa ka-

pitalistów 677. Moralność dochodu z kapitału 678. Pochodzenie 678. Wysokość zysku 678. Przeznaczenie zysków 679.	
b) Dochód z kapitału realnego i pieniężnego, dochód z ziemi	679
Kapitał realny i pieniężny 679. Źródła dochodu z kapitału realnego i pieniężnego 680. Znaczenie kapitału kredytowego 680. Uzasadnienie dochodu z kapitału realnego i pieniężnego 681. Funkcje kredytu 681. Funkcja ekonomiczna 681. Funkcja społeczna 681. Funkcja moralna 682. Sprawiedliwość społeczna 682. Zużycie zysku w przedsiębiorstwie 682. Tezauryzacja 682. Przeznaczenie kredytowe 683. Dochód z ziemi 683.	
c) Lichwa pieniężna	684
Definicja lichwy 684. Lichwa a oszustwo 684. «Terms of trade» 685. Teoria «mutuum» 685. Bezpłatność pożyczek pieniężnych 685. Teoria interesse 686. «Vix peruenit» 686. Dopuszczalność umiarkowanego oprocentowania 686. Teorie procentu od kapitału 686. Teoria produktywności 687. Teoria usługi 687. Ocena teorii procentu od kapitału 687. Uzasadnienie moralne oprocentowania kredytu 687. Ocena moralna oprocentowania kredytu 688.	
d) Zyski spekulacyjne i monopoliczne. Giełda, operacje kredytowe i bankowe 689. Spekulacja 689. Ocena moralna spekulacji 689. Zyski monopoliczne 689. Spekulacje giełdowe 690. Istota transakcji giełdowych 690. Korzyści giełdy 690. Nadużycia giełdy 691. Kontrola giełdy 691. Reforma giełdy 691. Ustrój pieniężny 691. Pieniądz a rozdział dochodu społecznego 692. Stabilizacja pieniądza a zmiany relacji cen 692. Rola systemu kredytowego 692. Funkcje banków 692. Pośrednictwo bankowe 692. Wkłady bankowe 693. Płynność lokat bankowych 693. Kreacja pieniądza 693. Władza banków 694. Struktura systemu pieniężno-kredytowego 694.	
7. Udział państwa i instytucji społecznych w dochodzie społecznym	694
Funkcje bezpośrednie państwa 694. Funkcje pośrednie 695. Uposażenie administracji państwa 695. Zasada pomocniczości 695. Funkcje państwa a poziom kultury społecznej 696. Polityka ekonomiczna państwa 696. Udział państwa w dochodzie społecznym 696. Podatki państwowe 697. Rodzaje podatków 697. Podatki bezpośrednie 697. Podatki pośrednie 698. Monopole państwowe 698. Loteria 698. Metody skarbowe 698. Moralność udziału państwa w dochodzie społecznym 699.	
G. ROZWÓJ SPOŁECZNY, GOSPODARCZY I KULTURALNY	700
I. Naturalne prawo i obowiązek rozwoju	700
Prawo rozwoju 700. «Populorum progressio» 700. Więcej mieć, aby więcej być 700. Przesłanki filozoficzne 701. Przesłanki teologiczne 701. Rozwój nauki 702. Rozwój techniki 702. Rozwój kultury 703. Cele rozwoju 703. Wskazania Pawła VI 703. Wskazania II Soboru Watykańskiego 703.	
II. Rozwój społeczny	704
Istota rozwoju społecznego 704. Treść rozwoju 704. Źródła integracji społecznej 704. Formy organizacyjne rozwoju 705. Hierarchia społeczności 705. Hierarchia społeczności a hierarchia dobra wspólnego 706. Postulaty rozwoju 707. Jedność i kultury 707. Wyrównanie poziomu kultury 707. Otwartość rozwoju 708. Rozwój a pokój 708.	
III. Rozwój gospodarczy	708
Cele rozwoju gospodarczego 708. Kategorie potrzeb 708. Potrzeby gospodarcze 708. Celowość zużycia środków gospodarczych 709. Hierarchia zaspokajania potrzeb 709. Zadania polityki gospodarczej 710. Pożądanie i potrzeba gospodarza 710. Potrzeby a rozwój kultury 710. Kształtowanie potrzeb 710. Opanowanie kosmosu i doskonalenie osobowe 711. Ograniczenia rozwoju 711. Niszczenie środowiska naturalnego 711. Niszczenie człowieka 712. Pogłębianie nierówności społecznej 712.	

cznych 712. Jakość życia 712. Planowość rozwoju 713. Harmonia rozwoju 713. Współpraca międzynarodowa 713. Zasada kierownicza rozwoju gospodarczego 713.

IV. Rozwój kultury 714

Istota kultury i jej rozwoju 714. Rozwój integralny 714. Masowość kultury 715. Powszechność kultury 715. Otwartość kultury 715. Elementy moralne kultury 715. Relacje moralne 716. Prawo kultury 716. Obowiązek kultury 716. Wolność kultury 716. Odpowiedzialność za kulturę 717. Producenci kultury 717. Środki masowego przekazu 717. «Miranda prorsus» 717. Techniki oddziaływania 718. Obowiązki rodziny 718. Etyka konsumpcji kultury 718. Nacisk kultury 719. Środki audiowizualne 719. Zagrożenie moralności 719. Zagrożenie życia religijnego 720. Korzyści technik oddziaływania 720. Obowiązki społeczne producentów i konsumentów 720.

H. SYNTEZA NAUKI SPOŁECZNEJ STOLICY APOSTOLSKIEJ 722

Magisterium społeczne Kościoła 722. Działy nauczania społecznego Kościoła 722. Ewolucja nauczania społecznego 722. Rozpoznanie sytuacji społecznej 722. Leon XIII 723. Pius XI 723. Pius XII 724. Jan XXIII 724. Paweł VI i Jan Paweł II 724. Ocena moralna 724. Narzędzia oceny moralnej 725. Sprawiedliwość i miłość 725. Reformy społeczne 726. Leon XIII 726. Pius XI 726. Pius XII 726. Jan XXIII 727. Nauka pastoralna 728. Paweł VI 728. Jan Paweł II 729. Trudność syntezy 730.

ZAKOŃCZENIE 731

Wykaz skrótów 733

Bibliografia wybrana w języku polskim 735

L'enseignement social catholique. Table des matières 748

The Catholic Social Doctrine. Contents 750

Katholische Soziallehre. Inhaltsverzeichnis 757